

شرح جامع و نمونه سوالات

حوزه‌ها و مفاهیم اساسی توسعه روستایی

«علوم اجتماعی»

مؤلف: پیمان پوررجب

سرشناسه	: پوررجب، پیمان، ۱۳۵۷ -
عنوان و نام پدیدآور	: شرح جامع و نمونه سوالات حوزه‌ها و مفاهیم اساسی توسعه روستایی «علوم اجتماعی» / مولف پیمان پوررجب.
مشخصات نشر	: تهران: ارشد، ۱۳۸۸.
مشخصات ظاهری	: [۲۲۲]ص: نمودار.
شابک	: ۴۸,۰۰۰ ریال: ۶-۲۹-۱۱۵-۶۰۰-۹۷۸
وضعیت فهرست نویسی	: فیپا
یادداشت	: کتابنامه: ص. [۲۲۲]
موضوع	: علوم اجتماعی - راهنمای آموزشی (عالی)
موضوع	: علوم اجتماعی - آزمون‌ها و تمرین‌ها (عالی)
موضوع	: عمران روستایی - طرح‌ها - راهنمای آموزشی (عالی)
موضوع	: آزمون دوره‌های تحصیلات تکمیلی -- ایران
رده‌بندی کنگره	: ۱۳۸۸ ش ۴۹ پ ۹۶۲ H۶۲
رده بندی دیویی	: ۳۰۰/۷۶:
شماره کتابشناسی ملی	: ۱۸۲۷۲۴۴

انتشارات ارشد

نام کتاب : شرح جامع و نمونه سوالات حوزه‌ها و مفاهیم اساسی توسعه روستایی

نام مؤلف : پیمان پوررجب

حروفچینی و صفحه‌آرایی : واحد تاب و صفحه‌آرایی انتشارات ارشد

نوبت چاپ : چاپ اول ۱۳۸۸

تیراژ : ۱۰۰۰

قیمت : ۴۸,۰۰۰ ریال

شماره استاندارد بین‌المللی کتاب (شابک): ۶-۲۹-۱۱۵-۶۰۰-۹۷۸

International Standard Book Number (ISBN): 978-600-115-029-6

تلفن: ۸۸۳۴۱۵۴۷-۹

مرکز پخش: تهران - میدان هفت تیر - ابتدای خ مفتاح شمالی - روبه‌روی سینما پایتخت - نبش کوچه پارس - پلاک ۲

www.arshadbook.ir

هرگونه الگوبرداری از سبک و سیاق و یا تکریر کل یا قسمتی از کتاب‌های انتشارات ارشد ممنوع بوده و متکلف براساس قانون دفاع از حقوق مولفین و مصنفین تمت پیگرد شدید قانونی قرار خواهد گرفت. ه‌امد مقوقق انتشارات ارشد: ۸۸۸۶۳۹۰۰

پیشگفتار ناشر

خداوند بزرگ را شاکریم که فرصتی عنایت فرمود تا بتوانیم قدمی در جهت گسترش علم و فرهنگ کشور عزیزمان برداریم و مسیری هموار را در اختیار مخاطبان و داوطلبان علاقمند به ادامه تحصیل قرار دهیم. از آنجائی که در حوزه کتاب‌های درسی و کمک درسی کارشناسی ارشد کتاب‌های زیادی به رشته تحریر در آمده است با این حال وجود یک مجموعه جامع، دقیق، کامل و دارای رفرنس (منابع) مستند احساس می‌شود.

همیشه دغدغه داشتیم که ای کاش می‌شد تمامی منابع پراکنده و گاه‌ا دست‌نیافتنی کنکور در یک مجموعه به گونه‌ای جذاب و شیوا آماده می‌شد و همچنین سوالات دوره‌های قبل کنکور نیز به گونه‌ای تشریحی پاسخ داده می‌شدند، که خدشه‌ای بر آنها وارد نشود و خیال داوطلبان عزیز آنقدر آسوده باشد که اطلاعات مندرج در پاسخنامه‌ها را برای بهره‌گیری در آزمون خود بکار گیرند. این کار با یاری خداوند بزرگ و همکاری نخبه‌ترین دانشجویان و اساتید کشور در انتشارات ارشد هماهنگ گردید و در تمامی مقاطع تحصیلی از کاردانی به کارشناسی، کارشناسی ارشد و دکتری در حوزه آزمون‌های سراسری - آزاد و پیام نور بسته‌های آموزشی شامل کتاب‌های بانک سوالات و کتاب‌های شرح جامع درس آماده گردید. در تهیه مجموعه‌های فوق‌الذکر از فارغ‌التحصیلان کارشناسی ارشد و دکتری که حائز رتبه‌های تک رتبه‌ای می‌باشند، استفاده کرده‌ایم، تا شما عزیزان بتوانید در راستای افزایش توان علمی خود در جهت نیل به مقصود خویش نایل آید. بدون تردید می‌توان گفت که برای اولین بار در نظام آموزشی کشور مجموعه‌ای به این سبک عرضه می‌شود که در کیفیت و کمیت بی‌نظیر بوده و تمامی نیازهای دانشجویان داوطلبان عزیز را پوشش داده است. امید است که استفاده از این مجموعه عزیزان را در جهت موفقیت در آزمون یاری رسانده باشد. در پایان لازم به ذکر است که بی‌نقصی محض از آن خداوند متعال می‌باشد، بنا براین از تمامی خوانندگان و داوطلبان عزیز خواهشمندیم نظرات سازنده خود را در مورد این کتاب به سایت انتشارات ارشد اعلام نمایند تا ما را در جهت هر چه بهتر آماده کردن این محصولات یاری رسانند.

با تشکر

ناشر

www.arshadbook.ir

پیشگفتار مولف

با توجه به استقبال گسترده دانشجویان از دوره‌های تحصیلات تکمیلی و نیز برنامه وزارت علوم، تحقیقات و فن‌آوری در گسترش دوره‌های تحصیلات تکمیلی مجالی دست داد تا به تهیه و تنظیم مطالبی در خصوص درس توسعه روستایی به عنوان یکی از گرایش‌های مجموعه علوم اجتماعی در آزمون کارشناسی ارشد بپردازم.

مباحث گرایش توسعه روستایی عمدتاً شامل دو بخش است ۱- مفاهیم و اصطلاحات توسعه و نظریات توسعه ۲- تحولات جامعه روستایی قبل از انقلاب و بعد از انقلاب

در تنظیم مطالب این خلاصه مباحث تمرکز اصلی بر روی منابع اصلی این گرایش بوده است که همراه با تست‌های لابلای متن و آخر فصل سعی شده است مطالب به صورت ساده و در راستای تحولات دو بخش (نظریات توسعه و تحولات جامعه روستایی) پیش رود.

امید است این مجموعه بتواند در راه موفقیت دواطلبان آزمون کارشناسی ارشد در گرایش توسعه روستایی مثر ثمر باشد اگر چه هیچ کاری بدون عیب و نقص نمی‌باشد.

موفق باشید

پیمان پور رجب اسفند ۸۷

فهرست مطالب

عنوان صفحه

بخش اول: مفاهیم و اصطلاحات توسعه

فصل اول : مفاهیم و اصطلاحات توسعه

ویژگی‌های جهان سوم:.....	۱۴
سه شاخص کلیدی توسعه انسانی.....	۱۷
تله محرومیت رابرت چمبرز.....	۲۰
پنج چرخ‌دنده تقویت‌کننده فقر.....	۲۰
راهبردهای توسعه و مسأله نابرابری.....	۲۱
راهبرد افزایش تولید ناخالص ملی.....	۲۱
راهبرد مبتنی بر نیازهای اولیه.....	۲۱
راهبرد توسعه از پایین.....	۲۲
نظریه عرضه نامحدود نیرو کار آرتور لونیس.....	۲۲
خلاصه فصل.....	۲۳
کلمات کلیدی:.....	۲۳
تست‌های آخر فصل.....	۲۴
پاسخنامه تست‌های آخر فصل.....	۲۶

فصل دوم: بسترهای توسعه در کشورهای در حال توسعه و دیدگاه جامعه‌شناسان کلاسیک

شهرنشینی.....	۲۷
جمعیت.....	۲۷
آموزش و پرورش.....	۲۸
پنج عامل پایه و نیرودهنده توسعه در رویکرد توسعه انسانی:.....	۲۸
ویژگی‌های آموزش و پرورش در کشورهای توسعه نیافته.....	۲۸
دیدگاه جامعه‌شناسان کلاسیک و گذار تاریخی جوامع.....	۲۸
ویژگی‌های مکتب کلاسیک.....	۲۹
جامعه‌شناسان کلاسیک.....	۲۹
مراحل توسعه اجتماعی مورد نظر کنت.....	۲۹
فردیناند تونیس.....	۳۲
خلاصه فصل.....	۳۴
تست‌های آخر فصل.....	۳۵
پاسخنامه تست‌های آخر فصل.....	۳۶

فصل سوم: مکتب نوسازی، اندیشه‌های کلاسیک توسعه‌نیافتگی، مکتب اکلا (ECLA)

۲۷	مفهوم نوسازی MODERNISATION
۳۷	ویژگی‌های مکتب نوسازی
۳۸	پایه‌های نوسازی اقتصادی
۳۸	رابطه نوسازی، توسعه و صنعتی شدن یا یکدیگر
۳۹	پایه‌های علمی و تجربی دیدگاه نوسازی
۳۹	حوزه‌های نظری دیدگاه نوسازی و نظریه‌پردازان آنها
۳۹	۱- حوزه نظریه‌های نوسازی اجتماعی
۳۹	۱-۱- تالکوت پارسونز
۳۹	متغیرهای الگویی پارسونز
۴۰	جهت‌گیری ارزشی در ترکیبات مختلف روابط میان نقش‌ها در دو جامعه سنتی و مدرن
۴۰	تیپ‌بندی جوامع در نظر پارسونز
۴۱	۱-۲- هوزلیتز
۴۱	۱-۳- نیل اسملر
۴۱	تمایزات ساختی اسملر در چهار حوزه
۴۲	آیزنشتاد
۴۲	برینگتون
۴۳	۱) راه نوسازی دموکراتیک و سرمایه‌دارانه
۴۳	۲) راه نوسازی محافظه‌کارانه از طریق انقلاب از بالا
۴۳	۳) راه نوسازی کمونیستی از طریق انقلاب دهقانی
۴۴	۲- حوزه نظریه‌های نوسازی روانی
۴۴	۱-۲- دانیل لرنر
۴۴	۲-۲- اینکلس و اسمیت
۴۴	۳-۲- دیوید مک کله لند
۴۵	۴-۲- اورت هیگن
۴۵	۵-۲- اورت راجرز
۴۵	موانع اجتماعی و فرهنگی توسعه روستایی
۴۶	عناصر خرده‌فرهنگ دهقانی
۴۷	۳- حوزه نظریه‌های نوسازی اقتصادی
۴۷	۱-۳- شومپتر
۴۸	۲-۳- روستو
۴۸	مقایسه مکتب نوسازی قدیم و جدید
۴۹	اندیشه‌های کلاسیک رویکرد توسعه‌نیافتگی
۵۰	تفاوت مکتب وابستگی با اندیشه‌های مارکس
۵۰	امپریالیسم و توسعه‌نیافتگی
۵۰	لنین
۵۱	مکتب اکلا ECONOMIC COMMISSION OF LATIN AMERICA
۵۲	علت شکست راهبرد جایگزینی واردات مکتب اکلا

۵۳	خلاصه فصل
۵۴	کلمات کلیدی
۵۵	تست‌های آخر فصل
۶۱	پاسخنامه تست‌های آخر فصل

فصل چهارم: دیدگاه وابستگی (قدیم و جدید) و دیدگاه نظام جهانی

۶۲	دیدگاه وابستگی
۶۲	سه دوره استعمار از دید مکتب وابستگی
۶۳	آراء و عقاید صاحب‌نظران مکتب وابستگی
۶۳	پل باران
۶۳	دو نوع استعمار از نظر باران
۶۳	علل درونی توسعه‌نیافتگی از دیدگاه باران
۶۳	اتلاف مازاد بالقوه در چهار حوزه از دیدگاه پل باران
۶۵	انتقادات بر نظریه فرانک
۶۵	مطالعات وابستگی جدید (کاردوزو، اودانل، ایوانس، گلد)
۶۶	مطالعات وابستگی قدیم (باران، فرانک)
۶۶	وابستگی جدید
۶۷	دیدگاه نظام جهانی
۶۷	خاستگاه اندیشه نظام جهانی
۶۷	مبانی روش شناختی نظریه نظام جهانی
۶۸	ساختار نظام جهانی و فرایندهای آن
۶۹	ساختار نظام جهانی
۷۰	توسعه در نظام جهانی
۷۰	راهبردهای جایگزین توسعه از دید والشتاین
۷۰	ویژگی‌های کلی رهیافت نظام جهانی
۷۱	انتقادات وارد بر دیدگاه نظام جهانی
۷۱	مقایسه دیدگاه‌های وابستگی و نظام جهانی
۷۱	مقایسه دیدگاه‌های وابستگی قدیم و جدید
۷۲	خلاصه فصل
۷۳	کلمات کلیدی
۷۴	تست‌های آخر فصل
۷۷	پاسخنامه تست‌های آخر فصل

بخش دوم: مفاهیم و اصطلاحات

۸۱	ساخت جامعه روستایی
----	--------------------

فصل اول: مفاهیم و ساخت جمعیت روستایی

۸۳	ده (روستا) و ویژگی‌های آن
۸۳	مفاهیم مرتبط با ده (روستا)

انواع روستاها با توجه به ساخت مساکن:	۸۴
عوامل مؤثر در تفرق و تجمع سکونتگاه‌های روستایی:	۸۴
مساکن یا ساختمانهای روستایی:	۸۵
اراضی مورد بهره‌برداری:	۸۵
عوامل مؤثر بر تغییر در مساکن و سیمای روستایی:	۸۵
تغییر در نظام خانواده: تغییر خانواده از گسترده به هسته‌ای:	۸۵
ساخت جمعیت روستایی و حرکات آن:	۸۶
حرکات زمانی جمعیت روستایی:	۸۶
حرکات مکانی جمعیت روستایی:	۸۶
انواع مهاجرت‌های روستایی:	۸۶
مهاجرت روستایی در ایران:	۸۶
ویژگی‌های دوره اول مهاجرت:	۸۷
خلاصه فصل:	۸۸
تست‌های آخر فصل:	۸۹
پاسخنامه تست‌های آخر فصل:	۹۰

فصل دوم: خانواده روستایی و قشربندی اجتماعی در جامعه شناسی

ویژگی‌های خانواده روستایی:	۹۱
وظایف خانواده گسترده:	۹۲
نقش مرد یا رئیس خانواده در خانواده روستایی:	۹۲
عمده‌ترین نقش‌های زن روستایی:	۹۲
علل تنوع نقش‌های زن روستایی:	۹۲
گروه‌های خانوادگی جمعی:	۹۳
خانواده ستاکی یا دودمانی:	۹۳
خانواده روستایی در ایران:	۹۳
ویژگی‌هایی جمعیت شناختن «دموکراتیک» خانواده روستایی در ایران:	۹۴
علل ازدواج درون‌گروهی در خانواده روستایی:	۹۴
قشربندی اجتماعی در روستا:	۹۴
جمعیت روستایی و جمعیت کشاورز:	۹۵
قشرهای اجتماعی در جامعه روستایی ایران:	۹۵
قشربندی اجتماعی در روستاهای ایران قبل از اصلاحات ارضی:	۹۵
لگوهای مالکیت در ایران قبل از اصلاحات ارضی:	۹۸
چهار گروه از عمده مالکان:	۹۸
خلاصه فصل:	۱۰۰
کلمات کلیدی:	۱۰۰
تست‌های آخر فصل:	۱۰۱
پاسخنامه تست‌های آخر فصل:	۱۰۳

فصل سوم: اشکال بهره‌برداری کشاورزی

ویژگی‌های سرمایه‌داری ارضی:	۱۰۵
بهره‌برداری ارضی در ایران قبل از اصلاحات ارضی:	۱۰۵
بهره‌برداری کشاورزی در ایران بعد از اصلاحات ارضی:	۱۰۶
الف- نظام بهره‌برداری مبتنی بر کشت و صنعت:	۱۰۶
ب- نظام بهره‌برداری مبتنی بر شرکت‌های سهامی زراعی:	۱۰۷
دلایل عمده تشکیل شرکت‌های سهامی زراعی:	۱۰۷
آثار و نتایج تشکیل شرکت‌های سهامی زراعی:	۱۰۸
مهم‌ترین دلایل انحلال شرکت‌های سهامی زراعی بعد از انقلاب اسلامی:	۱۰۸
نظام بزرگ مالکی یا شبه فئودالی در ایران:	۱۰۸
تفاوت‌های نظام شبه فئودالی ایران و نظام فئودالی غرب:	۱۰۹
ویژگی‌های نظام سرواژ در فئودالیت غرب:	۱۰۹
علل تجمع بهره‌برداری زراعی در ایران:	۱۱۰
مشکلات اصلاحات ارضی:	۱۱۰
اهداف اصلاحات ارضی:	۱۱۰
اصلاحات ارضی در ایران:	۱۱۱
الگوهای اصلاحات ارضی:	۱۱۱
زمینه‌های اصلاحات ارضی در ایران:	۱۱۲
مراحل اصلاحات ارضی:	۱۱۳
پیامدها و نتایج اصلاحات ارضی:	۱۱۴
آثار اصلاحات ارضی:	۱۱۴
توسعه و استراتژیهای توسعه روستایی:	۱۱۵
چهار رکن اساسی توسعه:	۱۱۵
استراتژیهای توسعه روستایی:	۱۱۵
راهبردهای توسعه روستایی:	۱۱۷
اهداف راهبرد توسعه همه جانبه روستایی:	۱۱۹
خلاصه فصل:	۱۲۰
کلمات کلیدی:	۱۲۰
تست‌های آخر فصل:	۱۲۱
پاسخنامه تست‌های آخر فصل:	۱۲۴

فصل چهارم : تحولات جامعه روستایی بعد از انقلاب اسلامی

تشکیل هیئت‌های هفت نفره و گذاری زمین:	۱۲۵
وظایف هیئت هفت نفره عبارت است از:	۱۲۵
واحدهای تولیدی مشاع:	۱۲۶
فلسفه وجودی مشاع:	۱۲۶
علل واگذاری واحدهای تولیدی مشاع به روستائیان:	۱۲۷
ویژگی‌های بینه:	۱۲۷

۱۲۷	علل روی گردان بودن کشاورزان از کشت گروهي «مشاع»
۱۲۸	مراکز خدمات روستايي، کشاورزي و عشائري
۱۲۸	هدف از تشكيل جهاد سازندگي:
۱۲۸	شوراهای اسلامی روستايي
۱۲۸	وظايف و اختيارات شوراهای
۱۲۹	سه دسته از فعاليت‌های شوراهای
۱۲۹	طرح شهيد رجايي «کمک به سالمندان»
۱۲۹	اهداف اين طرح
۱۲۹	مشكلات مربوط به اجراي اين طرح
۱۲۹	شرکتهای تعاوني توليد
۱۳۲	نتايج حاصل از برنامه‌های توسعه روستايي در ايران:
۱۳۲	مقايسه اصلاحات ارضي در جمهوري اسلامي و رژيم پهلوي
۱۳۴	خلاصه فصل
۱۳۴	کلمات کليدي
۱۳۵	تست‌های آخر فصل
۱۳۶	پاسخنامه تست‌های آخر فصل

فصل پنجم: مدیریت روستایی در ایران

۱۳۷	مدیریت روستا بعد از مشروطیت
۱۳۷	مدیریت روستا بعد از جنگ جهانی دوم
۱۳۸	قانون بنگاه عمران کشور
۱۳۸	قانون ازدیاد سهم کشاورزان
۱۳۸	قانون الناء عوارض در دهات
۱۳۸	مدیریت روستا بعد از اصلاحات ارضي
۱۳۹	تبعات و پیامدهای اصلاحات ارضي در ایران:
۱۳۹	لایحه قانوني تشکیل انجمن‌های ده و اصلاح امور اجتماعي و عمراني دهات مصوب ۱۳۴۲
۱۳۹	ویژگی‌های عمده این لایحه قانوني و آیین نامه‌های مربوط به آن:
۱۴۰	نقش تعاونیها در مدیریت روستايي در ایران
۱۴۰	عوامل موثر در عدم مشارکت روستائيان در تعاونیها یا انجمن‌های ده:
۱۴۱	مدیریت روستاها بعد از انقلاب اسلامي
۱۴۱	تشکیل شوراهای اسلامی توسط جهاد سازندگي
۱۴۱	وظايف شوراهای اسلامی طبق ماده ۲۶:
۱۴۲	عوامل موثر در موفقیت شوراهای
۱۴۲	طرح خانه‌های همیار
۱۴۲	شورای عمران و طرح تشکیل دفتر عمران روستا
۱۴۳	دهدار و دهداريها
۱۴۳	مروري بر مدیریت روستايي در ایران از قبل مشروطیت تا بعد از انقلاب اسلامي
۱۴۳	دوره اول - قبل از مشروطیت
۱۴۳	دوره دوم - بعد از مشروطیت تا جنگ دوم

دوره سوم - از جنگ دوم جهانی تا اصلاحات ارضی.....	۱۴۳
دوره چهارم - از اصلاحات ارضی تا انقلاب اسلامی.....	۱۴۴
دوره پنجم: از پیروزی انقلاب اسلامی تاکنون.....	۱۴۴
علل کاهش حمایت جهادسازندگی از شوراهای در این دوره:.....	۱۴۴
اصل ۴ ترومن یا اداره هیات عملیات اقتصادی امریکا در ایران، ۱۳۳۰.....	۱۴۴
طرحی برای مدیریت روستایی ایران.....	۱۴۵
عوامل اصلی رشد اقتصادی:.....	۱۴۵
سه ارزش اساسی توسعه:.....	۱۴۵
توسعه روستایی و مشارکت در ایران.....	۱۴۵
سواد- سن - وضعیت اقتصادی.....	۱۴۵
سه ارزش اساسی در ارتباط با فراگرد نیرومندسازی:.....	۱۴۶
ضرورت طبقه‌بندی روستاها.....	۱۴۶
الگوهای سازمانی برای ارائه خدمات به روستاها.....	۱۴۷
اشکالات و معایب این الگو:.....	۱۴۸
خلاصه مدیریت روستایی در ایران.....	۱۴۹
تست‌های آخر فصل.....	۱۵۰
پاسخنامه تست‌های آخر فصل.....	۱۵۲
سوالات حوزه‌ها و مفاهیم اساسی توسعه روستایی سراسری سال ۱۳۸۱.....	۱۵۵
پاسخنامه حوزه‌ها و مفاهیم اساسی توسعه روستایی سراسری سال ۱۳۸۱.....	۱۵۹
سوالات حوزه‌ها و مفاهیم اساسی توسعه روستایی سراسری ۱۳۸۲.....	۱۶۴
پاسخنامه حوزه‌ها و مفاهیم اساسی توسعه روستایی سراسری سال ۱۳۸۲.....	۱۶۸
سوالات حوزه‌ها و مفاهیم اساسی توسعه روستایی سراسری سال ۱۳۸۳.....	۱۷۳
پاسخنامه حوزه‌ها و مفاهیم اساسی توسعه روستایی سراسری سال ۱۳۸۳.....	۱۷۷
سوالات حوزه‌ها و مفاهیم اساسی توسعه روستایی سراسری سال ۱۳۸۴.....	۱۸۲
پاسخنامه حوزه‌ها و مفاهیم اساسی توسعه روستایی سراسری سال ۱۳۸۴.....	۱۸۶
سوالات حوزه‌ها و مفاهیم اساسی توسعه روستایی سراسری سال ۱۳۸۵.....	۱۹۱
پاسخنامه حوزه‌ها و مفاهیم اساسی توسعه روستایی سراسری سال ۱۳۸۵.....	۱۹۴
سوالات حوزه‌ها و مفاهیم اساسی توسعه روستایی سراسری سال ۱۳۸۶.....	۱۹۹
پاسخنامه حوزه‌ها و مفاهیم اساسی توسعه روستایی سراسری سال ۱۳۸۶.....	۲۰۲
سوالات حوزه‌ها و مفاهیم اساسی توسعه روستایی سراسری سال ۱۳۸۷.....	۲۰۶
پاسخنامه حوزه‌ها و مفاهیم اساسی توسعه روستایی سراسری سال ۱۳۸۷.....	۲۰۹
سوالات حوزه‌ها و مفاهیم اساسی توسعه روستایی سراسری سال ۱۳۸۸.....	۲۱۳
پاسخنامه حوزه‌ها و مفاهیم اساسی توسعه روستایی سراسری سال ۱۳۸۸.....	۲۱۷